

Сучасний стан деревного розсадництва на території Волинської області

Марія Шепелюк, Валентина Андрєєва, Олександр Кичилюк

Волинський національний університет імені Лесі Українки, Луцьк, Україна

Адреса для листування: shepeliuk.mariia@vnu.edu.ua

Отримано: 07.04.21; прийнято до друку: 15.06.21; опубліковано: 02.09.21

Резюме. Саджанці дерев та чагарників є основою багатьох наземних екосистем і є критично важливим фактором та інвестицією для впровадження глобальних програм відновлення лісів і ландшафтів. Природна регенерація задовольняє лише частину цієї потреби, тому потрібна велика кількість високоякісного садивного матеріалу з різних типів розсадників.

У статті проаналізовано особливості розміщення державних (лісових) та приватних розсадників на території Волинської області, а також їхні площі. Охарактеризовано та систематизовано асортимент основних деревних розсадників. Встановлено, що загальна площа постійних державних лісових розсадників становить 58,4 га, а найбільший розсадник розташований на території ДП «Ратнівське лісомисливське господарство» – 36 га. Найбільш репрезентований асортимент деревних видів у ДП «Волинський лісовий селекційно-насіннєвий центр», що включає 27 родин, 44 роди та 67 видів. Серед приватних розсадників найбільшим асортиментом та площею (понад 100 га) охарактеризувався розсадник «Кліома Сервіс». Кількість представлених таксонів становить 468 шт., з яких 344 – плодові види. Лідуючі позиції з вирощування декоративних деревних рослин займають «Смарагд НВ» та «Лілі-Лайн» (Сад-Город).

Зроблено висновки щодо сучасного стану та наведено рекомендації шляхів покращення і розвитку деревних розсадників на території Волинської області.

Ключові слова: розсадник, садивний матеріал, асортимент, площа, державні та приватні підприємства.

The current state of tree nurseries in the Volyn region

Mariia Shepeliuk, Valentyna Andreieva, Oleksandr Kychyliuk

Lesia Ukrainka Volyn National University, Lutsk, Ukraine

Correspondence: shepeliuk.mariia@vnu.edu.ua

Abstract. Tree and shrub saplings are the backbone of many terrestrial ecosystems and are a critical factor and investment in implementing global forest and landscape restoration programs. Natural regeneration

satisfies only part of this need, so a large amount of high quality planting material from various types of nurseries is required.

The article analyzes the features of the location of state (forest) and private nurseries in the Volyn region, as well as their area. The range of main tree nurseries is characterized and systematized. It was established that the total area of permanent state forest nurseries is 58,4 ha, and the largest nursery is located on the territory of the State Enterprise «Ratnivske lisomyslyvske hospodarstvo» – 36 ha. The most represented range of tree species in the State Enterprise «Volyns'kyi Lisovyy Seleksiyno-Nasinnyevyy Tsentr», which includes 27 families, 44 genera and 67 species. Among private nurseries, the largest range and area (over 100 hectares) was characterized by the nursery «Klioma Servis». The number of represented taxa is 468, of which 344 are fruit species. Leading positions in the production of ornamental woody plants are «Smaragd NV» and «Lili-Line» (Sad-Gorod).

Conclusions on the current state are made and recommendations for ways to improve and develop tree nurseries in the Volyn region are given.

Keywords: nursery, planting material, range, area, state and private enterprises.

ВСТУП

Як відомо, ліси та ландшафти забезпечують численні екологічні, соціальні та економічні переваги. Вони включають: благополуччя людини та стійкі засоби до існування; середовище існування диких тварин; їжа, безпека та харчування; поглинання вуглецю; санітарно-захисні смуги; агролісомеліоративне виробництво; біорізноманіття; благоустрій міст; відновлення місцевих, рідкісних та зникаючих видів; регулювання мікроклімату; стабілізація ґрунту; охорона вододілів та рибальства; якість повітря; вироби з деревини та дрова; наявність лікарських та культурних рослин; відпочинок, туризм та естетичні цінності тощо [9].

Саджанці дерев, чагарників і трав є основою всіх здорових лісових та наземних екосистем. Сучасна світова екологічна криза супроводжується деградацією лісів та земель і на сьогодні потребує декількох підходів для відновлення [11; 13], з яких майже всі вимагають створення певних типів розсадників. Наслідки глобальних змін клімату свідчать про те, що майбутня потреба у відновленні зростатиме [14] в міру того, як умови на об'єктах змінюватимуться [12], та зі зростанням частоти виникнення величезних пожеж [15]. В останні роки міжнародні лідери пообіцяли відновити мільйони гектарів вирублених і деградованих земель [8]. Для здійснення таких зобов'язань щодо відновлення лісів і ландшафтів вирішальне значення має наявність розсадників. Для успішного відновлення, а також для створення здорових, функціональних та стійких екосистем, важливою вимогою є вирощування високоякісного садивного матеріалу.

Вирощування лісового садивного матеріалу, необхідного для галузі, забезпечує велика й

розгалужена мережа розсадників різного рівня (від тимчасових до базисних), які розміщені у всіх лісорослинних зонах та регіонах нашої держави, а також значна частина приватних підприємств [1].

Розсадництво в Україні має значні потенційні можливості, що й засвідчують сучасні тенденції розвитку приватного розсадництва. Для виробників актуальним було й залишається збільшення площ, опанування сучасних технологій, розширення асортименту вирощуваних рослин, спеціалізація розсадників із метою виробництва якісного садивного матеріалу, а також науково-методичне і фахове забезпечення виробництва [3, 4].

МАТЕРІАЛИ І МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕНЬ

У роботі досліджено сучасний стан приватних і державних деревних розсадників на території Волинської області. Для аналізу використовували основні характеристики розсадників, зокрема їхні площі та асортимент садивного матеріалу.

Об'єктами слугували деревні розсадники, що займають вагомую частку на ринку садивного матеріалу області, характеризуються чисельним асортиментом та є домінуючими за площею.

Аналіз площ та асортименту лісових розсадників проведено з використанням відомчих матеріалів Волинського обласного управління лісового й мисливського господарства (далі – Волинського ОУЛМГ). Аналітичні дані щодо приватних розсадників взято з відкритих джерел інформації та власних сайтів підприємств, а також із каталогу «Садова індустрія України», 2021 р. [5]. Обробку даних здійснено за допомогою комп'ютерної програми «Excel».

Систематизацію таксонів асортименту проведено згідно з класифікацією А. Кронквіста та «Групи філогенії покритонасінних» системи APG II.

РЕЗУЛЬТАТИ ТА ОБГОВОРЕННЯ

Вивчення основних показників бази розсадництва формує професійний прогноз динаміки ринку садивного матеріалу, що відіграє важливу роль для більшості виробників [2].

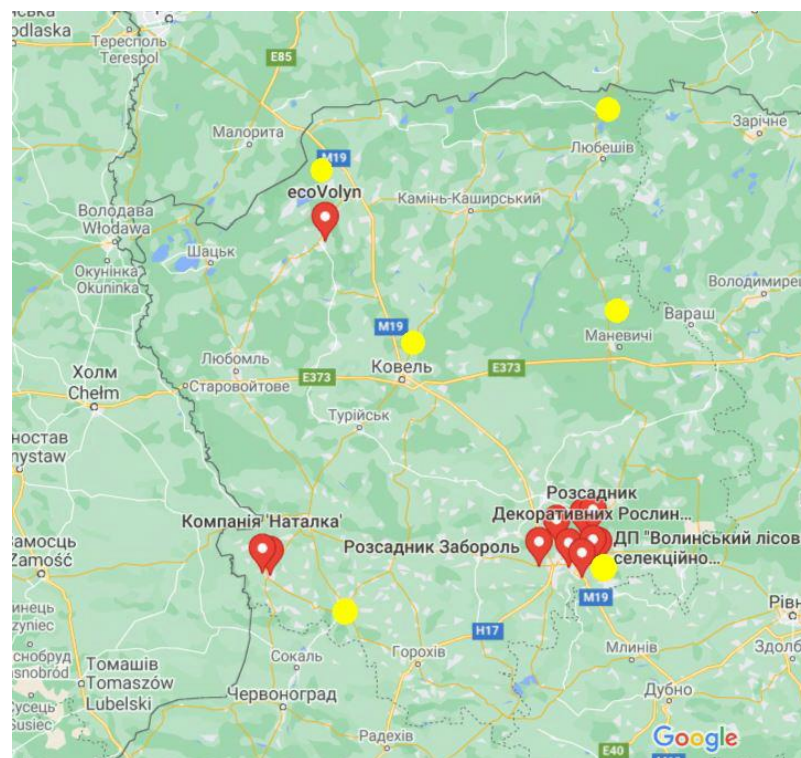
Значна кількість приватних розсадників займається вирощуванням ягідного та плодового садивного матеріалу. Розширення асортименту відбувається переважно за рахунок імпорту.

Декоративні приватні розсадники та садові центри акумульовані переважно поблизу обласного центру Волині – м. Луцьк, і лише декілька біля м. Нововолинська та Ратне, що економічно зумовлено чисельністю потенційних покупців. Державні лісові розсадники розташовані рівномірно на території області. Їх розміщення відповідає головному завданню таких розсадників –

вирощування сіянців основних лісоутворюючих видів, для забезпечення садивним матеріалом державних підприємств лісового господарства.

На базі державних лісгосподарських підприємств Волинського ОУЛМГ діє 5 постійних лісових розсадників: у ДП «Ратнівське лісомисливське господарство», ДП «Волинський лісовий селекційно-насінний центр» (далі – ВЛСНЦ), ДП «Володимир-Волинське лісомисливське господарство», ДП «Ковельське лісове господарство», ДП «Маневицьке лісове господарство» та ДП «Любешівське лісомисливське господарство». Їхня загальна площа – 58,4 га [7]. Найбільший розсадник серед вищезазначених розташований на території ДП «Ратнівське ЛМГ» – 36 га, а найменший (0,4 га) у ДП «Маневицьке ЛГ» (рис. 1).

Крім того, у багатьох лісництвах функціонують ще 152 тимчасові розсадники, площі кожного з яких становлять до 1 га, де вирощують переважно сіянці для створення та доповнення лісових культур.

Примітка: – державні лісові; – приватні розсадники

Рис. 1. Карта-схема розміщення деревних розсадників на території Волинської області

Більшість приватних компаній створює торгові майданчики або садові центри у місцях

зосередження великої кількості потенційних клієнтів. Безпосередньо виробничі потужності

розсадника зазвичай розташовані на земельних ділянках, де є можливість забезпечення повноцінного вирощування садивного матеріалу. Наприклад, садовий центр виробника декоративних деревних рослин «Galavin» знаходиться у с. Струмівка площею – 1,4 га, а решта виробничих потужностей (3 га) розташовані в смт Торчин.

Найбільшим приватним розсадником є «Кліома Сервіс», площа якого становить понад 100 га. Сам розсадник розташований у с. Борохів, а торговий майданчик знаходиться в м. Кієвці. Другий за площею розсадник «Лілі-Лайн» знаходиться у с. Свидники (Ковельський р-н) та займає близько 10 га (рис. 2), садові центри цього розсадника (Сад-Город) розташовані у м. Луцьк.

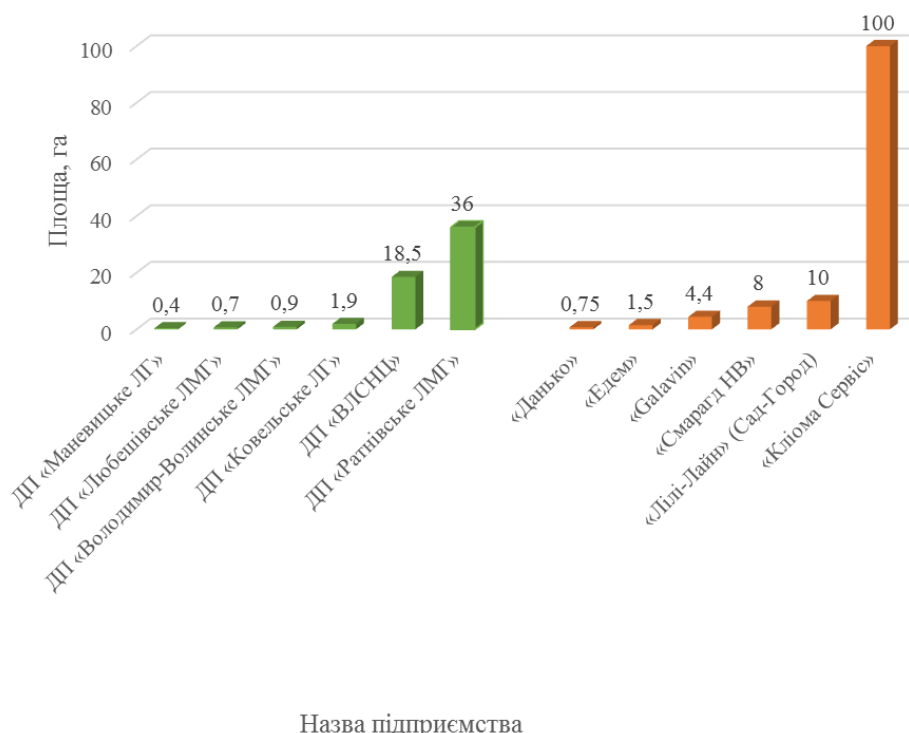

Рис. 2. Розподіл основних деревних розсадників за площами

Лісові (державні) розсадники спрямовані першочергово на вирощування сіянців для створення лісових культур, таким чином повністю забезпечуючи лісове господарство області садивним матеріалом. У середньому за рік лісівники вирощують 20-25 млн шт. сіянців головних та супутніх деревних порід. Окрім того, щороку виробляють близько 125 тис. шт. саджанців декоративних видів. Сіянці й саджанці ростуть у теплицях та у відкритому ґрунті. Із них головні породи – це *Pinus sylvestris* L. та *Quercus robur* L. [6].

У 2021 році висіяно лісового насіння в розсадниках на площі 10,5 га, в тому числі: сосни звичайної – 6,6 га, дуба звичайного – 3,0 га. Очікуваний вихід стандартних сіянців – 15 мільйонів штук, така кількість садивного матеріалу повною мірою забезпечить потреби лісгосподарських підприємств під час проведення лісовідновлювальних робіт та лісорозведення. Крім того, висаджено 27 га

плантацій новорічних ялинок та закладено 0,51 га шкілок деревних декоративних видів.

Найбільш репрезентований асортимент деревних насаджень у ДП «Волинський лісовий селекційно-насінневий центр». Варто зазначити, що ще з 2005 р. на підприємстві вирощують садивний матеріал дуба звичайного з закритою кореневою системою в контейнерах. Щорічний об'єм вирощування підприємства – 100-200 тис. шт. сіянців. Сіянці використовують як для посадки лісу, так і для проведення доповнень лісових культур. Окрім того, ДП «Волинський лісовий селекційно-насінневий центр» має найчисельніший асортимент декоративних видів серед державних підприємств Волинської області і є досить конкурентоздатним на ринку садивного матеріалу для місцевого населення та ландшафтних компаній. Систематичний розподіл асортименту демонструє представленість видів на розсадниках, зокрема на

підприємстві варто відзначити рід *Juniperus* L., що налічує 7 видів: ялівець віргінський (*Juniperus virginiana* L.), я. горизонтальний (*J. horizontalis* Moench), я. звичайний (*J. communis* L.),

я. китайський (*J. chinensis* L.), я. козацький (*J. sabina* L.), я. лусканий (*J. squamata* Buch.-Ham. ex D.Don) та я. середній (*J. × media* V.D. Dmitriev) (табл. 1).

Таблиця 1

Репрезентованість асортименту на розсадниках державних підприємств

Родина	Рід	Кількість представлених видів, шт.				
		ДП «Ратнівське ЛМГ»	ДП «ВЛСНЦ»	ДП «Маневицьке ЛГ»	ДП «Любешівське ЛМГ»	ДП «Ковельське ЛГ»
1	2	3	4	5	6	7
<i>Pinaceae</i> Lindl.	<i>Pinus</i> L.	1	2	1	1	1
	<i>Picea</i> A. Dietr.	1	5	1	1	3
	<i>Larix</i> Mill.	–	1	–	–	1
	<i>Abies</i> Mill.	–	4	–	–	2
	<i>Pseudotsuga</i> Carr.	–	–	–	–	1
	<i>Tsuga</i> Carrière	–	1	–	–	–
<i>Taxaceae</i> S.F.Gray	<i>Taxus</i> L.	–	1	–	–	–
<i>Cupressaceae</i> F. Neger	<i>Thuja</i> L.	2	2	1	–	1
	<i>Juniperus</i> L.	2	7	1	–	1
	<i>Thujopsis</i> (Thunb. Ex L.f.) Siebold & Zucc.	–	1	–	–	–
	<i>Chamaecyparis</i> Spach	–	3	–	–	–
	<i>Microbiota</i> Kom.	–	1	–	–	–
<i>Ginkgoaceae</i> Engl.	<i>Ginkgo</i> L.	–	1	–	–	1
<i>Taxodiaceae</i> F. Neger	<i>Metasequoia</i> C. Miki	–	1	–	–	1
<i>Hippocastanaceae</i> Torr. et Gray	<i>Aesculus</i> L.	–	1	–	1	1
<i>Juglandaceae</i> Lindl.	<i>Juglans</i> L.	–	1	–	–	1
<i>Rosaceae</i> Juss.	<i>Malus</i> Mill.	–	–	–	1	1
	<i>Armeniaca</i> Mill.	–	–	–	–	1
	<i>Cerasus</i> Juss.	–	–	–	–	1
	<i>Prunus</i> L.	–	–	1	–	1
	<i>Pyrus</i> L.	–	–	1	1	–
	<i>Spiraea</i> L.	1	4	–	–	3
	<i>Aronia</i> (L.) H. Riedl.	–	–	–	–	1
	<i>Physocarpus</i> Maxim.	–	–	1	1	–
	<i>Rosa</i> L.	1	–	1	–	–
	<i>Pyracantha</i> M.Roem.	–	1	–	–	–
	<i>Crataegus</i> Tourn. ex L.	–	1	–	–	–
	<i>Sorbus</i> L.	–	1	–	–	–
	<i>Potentilla</i> L.	–	1	–	–	–
	<i>Chaenomeles</i> Lindl.	–	1	–	–	–
<i>Kerria</i> DC.	–	1	–	–	–	

Закінчення таблиці 1

1	2	3	4	5	6	7
Cornaceae Bercht. & J.Presl	<i>Cornus</i> L.	–	1	–	–	1
Adoxaceae E.Mey.	<i>Viburnum</i> L.	–	–	1	–	1
Magnoliaceae Juss.	<i>Magnolia</i> L.	–	1	–	–	1
Cercidiphyllaceae Van Tiegh.	<i>Cercidiphyllum</i> Siebold & Zucc.	–	–	–	–	1
Malvaceae Juss.	<i>Hibiscus</i> L.	–	1	–	–	1
	<i>Tilia</i> L.	–	1	1	1	–
Buxaceae Dumort.	<i>Buxus</i> L.	1	2	1	–	1
Fagaceae A. Br.	<i>Quercus</i> L.	1	2	1	–	1
Betulaceae Gray	<i>Betula</i> L.	1	1	1	–	–
	<i>Carpinus</i> L.	–	1	–	–	–
	<i>Alnus</i> Mill.	1	–	–	–	–
Sapindaceae Juss.	<i>Acer</i> L.	–	1	1	–	–
Celastraceae R.Br.	<i>Euonymus</i> L.	–	1	1	–	–
Fabaceae Lindl.	<i>Caragana</i> Fabr.	–	1	–	–	–
	<i>Laburnum</i> Fabr.	–	1	–	–	–
Berberidaceae Juss.	<i>Berberis</i> L.	–	1	–	–	–
Oleaceae Hoffmanns. & Link	<i>Ligustrum</i> L.	–	1	–	–	–
	<i>Forsythia</i> Vahl	1	1	–	–	–
Caprifoliaceae Juss.	<i>Weigela</i> Thunb.	1	1	–	–	–
	<i>Symphoricarpos</i> Duhamel	–	1	–	–	–
Hydrangeaceae Dumort.	<i>Deutzia</i> Thunb.	–	1	–	–	–
	<i>Philadelphus</i> L.	–	1	–	–	–
	<i>Hydrangea</i> L.	–	1	–	–	–
Salicaceae Mirb.	<i>Salix</i> L.	–	2	–	–	–
Bignoniaceae Juss.	<i>Catalpa</i> Scop.	–	1	–	–	–
Всього за видами (по розсадниках)		14	67	15	7	29

З таблиці 1 видно, що досить чисельним є також асортимент розсадника у ДП «Ковельське ЛГ», де налічується 14 родин, 24 роди та 29 видів. Найбільш представлені роди – *Spiraea* L. та *Picea* A. Dietr. налічують по 3 види.

У ДП «Володимир-Волинське ЛМГ» вирощують лише сіянці дуба звичайного.

Найширшим асортиментом серед приватних підприємств охарактеризувався розсадник

«Кліома Сервіс», що займає також і найбільшу площу. Підприємство орієнтується насамперед на ягідні та плодові культури, оскільки з 468 шт. представлених таксонів 344 – плодові види. Серед декоративних деревних рослин, що пропонує розсадник, варто виокремити різні види та культивари основних родів, що поширені в декоративному садівництві: *Juniperus* L. (48 видів та культиварів), *Berberis* L. (16) та *Thuja* L. (33) (табл. 2).

Таблиця 2

Репрезентованість асортименту на приватних розсадниках

Родина	Рід	Кількість представлених видів та культиварів, шт.					
		«Смарагд НВ»	«Galavin»	«Лілі-Лайн» (Сад-Город)	«Кліома Сервіс»*	«Данько»	«Едем»
1	2	3	4	5	6	7	8
Pinaceae Lindl.	<i>Pinus</i> L.	106	–	17	1	–	4
	<i>Picea</i> A. Dietr.	67	14	19	1	–	3

1	2	3	4	5	6	7	8
	<i>Larix</i> Mill.	5	–	4	–	–	
	<i>Abies</i> Mill.	14	1	5	–	–	1
	<i>Tsuga</i> Carrière	1	1	3	–	–	–
	<i>Araucaria</i> Juss.	1	–	–	–	–	–
	<i>Cedrus</i> Trew	2	–	–	–	–	1
<i>Taxaceae</i> S.F.Gray	<i>Taxus</i> L.	5	1	6	–	–	2
<i>Cupressaceae</i> F. Neger	<i>Thuja</i> L.	38	18	18	33	11	23
	<i>Juniperus</i> L.	66	25	27	48	13	33
	<i>Thujopsis</i> (Thunb. Ex L.f. Siebold & Zucc.)	–	–	–	–	–	1
	<i>Chamaecyparis</i> Spach	37	4	11	4	4	10
	<i>Microbiota</i> Kom.	1	–	–	–	–	–
<i>Ginkgoaceae</i> Engl.	<i>Ginkgo</i> L.	3	–	3	–	–	1
<i>Taxodiaceae</i> F. Neger	<i>Metasequoia</i> C. Miki	1	–	–	–	–	–
<i>Hippocastanaceae</i> Torr. et Gray	<i>Aesculus</i> L.	–	–	2	–	–	–
<i>Rosaceae</i> Juss.	<i>Malus</i> Mill.	–	–	9	73*	–	–
	<i>Armeniaca</i> Mill.	–	–	–	35*	–	–
	<i>Prunus</i> L.	–	–	13	144*	1	–
	<i>Pyrus</i> L.	–	–	2	39*	–	–
	<i>Spiraea</i> L.	–	3	13	2	10	4
	<i>Physocarpus</i> Maxim.	4	2	5	–	2	1
	<i>Rosa</i> L.	–	–	–	3	–	2
	<i>Pyracantha</i> M.Roem.	–	–	2	–	–	–
	<i>Crataegus</i> Tourn. ex L.	–	–	1	–	–	–
	<i>Sorbus</i> L.	–	–	7	–	–	–
	<i>Potentilla</i> L.	2	–	10	1	2	4
	<i>Chaenomeles</i> Lindl.	–	1	3	4	–	1
	<i>Kerria</i> DC.	–	–	1	–	–	1
	<i>Cotoneaster</i> Medik.	5	3	4	2	1	2
	<i>Neillia</i> D.Don	–	–	–	–	1	–
	<i>Amelanchier</i> Medik.	–	–	1	–	–	–
<i>Ulmaceae</i> Mirb.	<i>Ulmus</i> L.	–	–	1	–	–	–
<i>Moraceae</i> Gaudich.	<i>Morus</i> L.	–	–	1	5*	–	1
<i>Cornaceae</i> Bercht. & J.Presl	<i>Cornus</i> L.	–	–	3	–	6	1
<i>Adoxaceae</i> E.Mey.	<i>Viburnum</i> L.	–	–	3	2	2	1
	<i>Sambucus</i> L.	–	–	3	–	1	–
<i>Magnoliaceae</i> Juss.	<i>Magnolia</i> L.	8	–	20	–	–	–
	<i>Liriodendron</i> L.	–	–	2	–	–	1
<i>Cercidiphyllaceae</i> Van Tiegh.	<i>Cercidiphyllum</i> Siebold & Zucc.	–	–	1	–	–	–
<i>Malvaceae</i> Juss.	<i>Hibiscus</i> L.	–	–	3	–	–	–
	<i>Tilia</i> L.	–	–	3	–	–	–
<i>Buxaceae</i> Dumort.	<i>Buxus</i> L.	1	–	2	–	–	1
<i>Fagaceae</i> A. Br.	<i>Quercus</i> L.	–	–	6	–	–	1
	<i>Fagus</i> L.	3	1	5	–	–	–
<i>Betulaceae</i> Gray	<i>Betula</i> L.	2	1	6	–	1	1
	<i>Carpinus</i> L.	–	–	4	–	–	–
	<i>Alnus</i> Mill.	–	–	–	–	–	–
	<i>Corylus</i> L.	1	–	2	27*	–	–

Закінчення таблиці 2

1	2	3	4	5	6	7	8
Sapindaceae Juss	<i>Acer</i> L.	9	–	25	–	–	1
Celastraceae R.Br.	<i>Euonymus</i> L.	5	–	5	3	3	3
Fabaceae Lindl.	<i>Caragana</i> Fabr.	1	–	2	–	–	–
	<i>Laburnum</i> Fabr.	–	–	1	–	–	–
	<i>Cercis</i> L.	1	–	–	–	–	–
	<i>Cytisus</i> Desf.	–	–	3	–	–	–
	<i>Robinia</i> L.	–	–	2	–	–	1
	<i>Gleditsia</i> J.Clayton	–	–	1	–	–	–
Berberidaceae Juss.	<i>Berberis</i> L.	27	15	17	16	3	8
	<i>Mahonia</i> Nutt.	–	–	–	–	–	1
Oleaceae Hoffmanns. & Link	<i>Ligustrum</i> L.	–	–	–	–	2	1
	<i>Forsythia</i> Vahl	–	–	2	–	2	–
	<i>Syringa</i> L.	–	–	8	1	–	1
Elaeagnaceae Juss.	<i>Hippophae</i> L.	–	–	–	21*	–	–
Caprifoliaceae Juss.	<i>Weigela</i> Thunb.	5	6	8	–	5	3
	<i>Lonicera</i> L.	–	–	2	–	–	1
Hydrangeaceae Dumort.	<i>Deutzia</i> Thunb.	–	–	2	–	2	–
	<i>Philadelphus</i> L.	–	–	2	–	2	1
	<i>Hydrangea</i> L.	7	–	14	–	8	1
Salicaceae Mirb.	<i>Salix</i> L.	3	–	5	3	2	2
Bignoniaceae Juss.	<i>Catalpa</i> Scop.	–	–	2	–	–	1
Scrophulariaceae Juss.	<i>Buddleja</i> L.	–	–	3	–	1	1
Aquifoliaceae DC. ex. A.Rich.	<i>Ilex</i> L.	1	–	–	–	1	–
Anacardiaceae (R.Br.) Lindl.	<i>Cotinus</i> Mill.	1	–	3	–	–	–
	<i>Rhus</i> L.	–	–	2	–	–	–
Hamamelidaceae R. Br.	<i>Liquidambar</i> L.	–	–	3	–	–	–
Platanaceae T.Lestib.	<i>Platanus</i> L.	–	–	2	–	–	–
Tamaricaceae Link.	<i>Tamarix</i> L.	–	–	2	–	–	–
Всього за видами (по розсадниках)		433	96	367	468	86	127

Примітка: *розрахунок асортименту розсадника «Кліома-Сервіс» проведено без ягідних культур; види, що позначені * – плодови.

Аналіз кількісного розподілу за таксонами свідчить, що лідируючі позиції з вирощування декоративних деревних рослин займають «Смарагд НВ» та «Лілі-Лайн» (Сад-Город).

Загальна кількість представлених видів та культиварів садового матеріалу на «Смарагд НВ» становить 433 позиції, з них 208 належить формованим та щепленим рослинам, зокрема видам та культиварам із родів *Picea* A.Dietr., *Pinus* L., *Juniperus* L. та *Abies* Mill. Продемонстрована кореляція асортименту та площі представленого розсадника обумовлена за рахунок імпортованої продукції, оскільки підприємство тісно співпрацює з європейськими розсадниками (Польща, Німеччина, Голландія), активно використовує та впроваджує

передові технології у вирощуванні рослин, що власне й має своє відображення у репрезентативності виробничих потужностей розсадника.

У різноманітті розсадника «Лілі-Лайн» (Сад-Город) домінують листяні види, що налічують 255 видів та культиварів із загальних 367 шт. З таблиці 2 видно, що розсадник демонструє максимальну кількість серед культиварів роду *Acer* L.: *A. negundo* 'Fleming', *A. platanoides* 'Columnare', *A. pl.* 'Crimson Sentry', *A. pl.* 'Drummondii', *A. pl.* 'Faassen's Black', *A. pl.* 'Globosum', *A. pl.* 'Golden Globe', *A. pl.* 'Princeton Gold', *A. pseudoplatanus* 'Leopoldii', *A. ps.* 'Worley', *A. ps.* 'Simon Louis Freres', *A. rubrum* 'Red Sunset', *A. r.* 'Red Sunset', *A. saccharinum* 'Pyramidale', *A. palmatum* 'Atropurpureum', *A. pal.*

'Garnet' та ін. Розсадник також відомий як виробник багаторічних та цибулинних квітів і є засновником «Волинської Голландії» [7].

Найменшим різноманіттям охарактеризувався розсадник «Данько» та розсадник декоративних рослин «Galavin», де переважає садивний матеріал вітчизняного виробництва. Загалом навіть такі показники асортименту садивного матеріалу вищенаведених підприємств є задовільними для місцевих умов.

Враховуючи наявність розсадників і державного, і приватного типів, а також часткову розрізненість виробників, кількість садивного матеріалу можна вважати достатньою. Доцільно в територіально віддалених населених пунктах збільшувати асортимент декоративних деревних видів, а саме на державних лісових розсадниках, оскільки там повністю відсутня конкуренція з боку приватних підприємств.

ВИСНОВКИ

У Волинській області існує розгалужена система державних та приватних розсадників. Останні розташовані кореляційно біля основних великих міст області, де акумульовані потенційні клієнти. Державні лісові розсадники розміщені рівномірно на території області.

Загальна площа постійних державних лісових розсадників становить 58,4 га. Найбільший розсадник (36 га) розташований на території ДП «Ратнівське ЛМГ». У ДП «Волинський лісовий селекційно-насіневий центр» репрезентований найширший асортимент деревних насаджень, що налічує 27 родин, 44 роди та 67 видів. Кількість садивного матеріалу основних лісоутворюючих видів, що вирощують державні лісові розсадники, повною мірою забезпечує потреби лісгосподарських підприємств для лісовідновлювальних робіт та лісорозведення.

Найбільшим асортиментом із максимальною площею (понад 100 га) серед приватних підприємств охарактеризувався розсадник «Кліома Сервіс». Підприємство є виробником ягідних та плодкових культур, кількість репрезентованих таксонів становить 468 шт., з яких 344 – плодкові види. Лідуючі позиції з вирощування декоративних деревних рослин займають «Смарагд НВ» та «Лілі-Лайн» (Сад-Город). Кількість таксонів деревних рослин у «Смарагд НВ», становить 433 позиції, з яких 208 належить до формованих та щеплених

рослин, зокрема до видів і культиварів родів *Picea* A.Dietr., *Pinus* L., *Juniperus* L. та *Abies* Mill. У різноманітті розсадника «Лілі-Лайн» домінують листяні види, що становлять 255 видів та культиварів із загальних 367 шт.

Серед рекомендацій для приватних виробників актуальним було й залишається збільшення площ та виробництво власного якісного садивного матеріалу. Лісовим державним розсадникам слід приділяти більшу увагу на розширення асортименту декоративних деревних видів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гордієнко, М. І.; Гузь, М. М.; Дебринюк, Ю. М.; Маурер, В. М. *Лісові культури*. Камула: Львів, 2005; 608 с.
2. Косенко, Ю. І. Сучасний стан декоративного розсадництва України та перспективи його розвитку. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України*. 2017, 266, с 170–177.
3. Косенко, Ю. І. Суб'єкти деревного декоративного розсадництва України та обсяги виробництва садивного матеріалу. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України*. 2010, 152 (2), с 234–239.
4. Маурер, В. М.; Косенко, Ю. І.; Бут, А. А. *Декоративне розсадництво України: сучасний стан, проблеми та перспективи*. РВЦ НУБіП України: Київ, 2016; 211 с.
5. Каталог «Садова індустрія». Джерело: Gardenindustry.org. URL: <https://gardenindustry.org/ua/>.
6. Лісорозведення та лісовідновлення. Джерело: офіц. сайт Волинського ОУЛМГ. URL: https://lisvolyn.gov.ua/?page_id=131.
7. Тюльпани «Волинська Голландія». Джерело: офіц. сайт Компанії Лілі Лайн. URL: <https://lililine.com.ua/categories/tyulpan>.
8. Gregorio, N.; Herbohn, J.; Harrison, S.; Smith, C. A systems approach to improving the quality of tree seedlings for agroforestry, tree farming and reforestation in the Philippines. *Land Use Policy*. 2015, 47, 29–41. URL: <https://doi.org/10.1007/s11842-016-9344-z>.
9. Haase, Diane & Davis, Anthony. Developing and supporting quality nursery facilities and staff are necessary to meet global forest and landscape restoration needs. *Reforesta*. 2017, 4, 69–93. 10.21750/REFOR.4.06.45.

10. На лісових розсадниках уже зійшло на-
сіння. Джерело: офіц. сайт Волинського ОУЛМГ.
URL: <https://lisvolyn.gov.ua/?p=41923&>. Опубл.
25.05.2020 р.

11. Laestadius, L.; Buckingham, K.; Maginnis, S.;
Saint-Laurent, C. Before Bonn and beyond: the history
and future of forest landscape restoration. *Unasyiva*.
2015, 245, 66(3), 11–18.

12. Oliet, J. A.; Jacobs, D. F. Restoring forests:
advances in techniques and theory. *New Forest*. 2012,
43(5–6), 535–541. URL: [https://doi.org/10.1007/
s11056-012-9354-4](https://doi.org/10.1007/s11056-012-9354-4).

13. Sabogal, C.; Besacier, C.; McGuire, D. For-
est and landscape restoration: concepts, approaches
and challenges for implementation. *Unasyiva*. 2015,
245, 66(3), 3–10.

14. Stanturf, J. A.; Palik, B. J.; Dumroese, R. K.
Contemporary forest restoration: a review empha-
sizing function. *For Ecol Manage*. 2014, 331, 292–323.

15. Williams, J. Exploring the onset of high-im-
pact mega-fires through a forest land management
prism. *Forest Ecology and Management*. 2013, 294,
4–10. URL: [https://doi.org/10.1016/
j.foreco.2012.06.030](https://doi.org/10.1016/j.foreco.2012.06.030).